Фюлеп не хотів учитися. Що з ним не робили — не допомагало ні добре слово, ні прочуханка. Як не товкмачили йому в голову латинську мову, ніяк вона не давалася йому. Хоч сядь та й плач!

— Що буде тобі, сину? — питав його батько.

Покусуючи губи, Фюлеп водив очима за мухою, що лазила коло підручника.

Я теж прибрав серйозного вигляду: мені було прикро, що Фюлеп незугарний до навчання і цим ганьбить нашу родину. Адже літами я був найстарший серед дітей і добре знав, що на сімейній раді дійшли рішення: коли Фюлеп не вчитиме уроків, піде в науку до ремісника.

— Що з тебе вийде, сину? — вів далі батько.— Знаєш, ким ти будеш?

Фюлеп уже звик до таких розмов. Упадаючи в розпач, знову втупився сонними очима в книжку. Забрав собі в голову, що вивчить урок, хоч би мав з розуму схибнутися. Батько схвильовано заходив по кімнаті.

— Ні, мабуть-таки доведеться приставити тебе до якогось ремесла, — мовив нарешті.

Я опустив очі й не важився глянути на бідного Фюлепа. Спершись ліктями на коліна, я вдавав, ніби вельми зажурився братовою долею.

Батько наш мав добре серце, ніколи не карав, навіть не сварив нас. Він теж не міг глянути на сина, ходив туди-сюди по кімнаті й сумно говорив:

— Ех, аби ви, діти, знали, скільки горя завдаєте... Гадаєте, батькові приємно лаяти вас. Скажи, Фюлепе, для кого твій брат вчиться? Хіба не його хвалили за хороші оцінки? Хіба не його поважають люди? Хіба не його нагородять? Хіба не він стане колись знатною людиною? Хіба не він діставатиме щомісяця добру заробітну платню? А я буду радий і гордий, коли твій брат стане начальником якоїсь великої установи. Адже я тільки втішатимусь з ваших успіхів і дякуватиму богові, що маю добрих та розумних дітей.

Наш батько — найкраща людина на світі. Розмовляв з нами так, як годиться розмовляти з дітьми. Ходячи по кімнаті, провадив далі.

— Легко сказати: віддам тебе до ремісника. Ти й сам, мабуть, не ймеш цьому віри. Але ж у мене буде один син, яким я не зможу гордитися! Про якого не зможу сказати: "Вже ходить до другого класу гімназії, вже до третього! А тепер уже мій розумник Фюлеп складає іспити на атестат зрілості!" Не зможу піти до дядька Денеша й сказати: "Дядьку Денешу, знов маю сина, якому потрібна посада. Мій Фюлеп годиться на посаду міністерського чиновника. Замовте за нього, будь ласка, добре слівце". А дядько Денеш таки б замовив! Коли б не замовив він, я подався б до іншого. Якщо вмієш добре рахувати, можна влаштуватися на роботу в банк чи на залізницю. Ти міг би стати інженером-механіком або ким завгодно, бо той, хто знає латину, до всього годен! Але ти лише завдаєш нам жалю; зовсім не думаєш про те, до чого б узятися на цьому світі. Ти ніким не хочеш бути...

Похнюпивши голову, Фюлеп похмуро, вперто дивився до словника.

— Звичайно, латинські слова — річ нудна, і важко їх вивчити, важко утовкмачити у шалену голову,— вів далі батько.— Думаєш, мені легко було в твоєму віці! І я волів би був бешкетувати, гасати по траві, гратися з м'ячем, стрибати. А коли вже не міг оминути роботи, то спадало на думку, що куди краще було б стояти біля верстата й стругати дошки. Бо я був дурний-дурнісінький, і забаглося мені стати столяром. Боже, не раз довгими годинами я думав: коли столяруватиму, то зроблю такі

меблі, як були в школі. Бувало, вчитель розказує новий урок, а я морочу собі голову чудовими скринями, що мали б по сто шухляд й були б оздоблені вирізьбленими дерев'яними квітами... Мріяв і про такі меблі, яких нема навіть у короля. Який гарний столик зробив би я й подарував учителеві, аби він замість уроку дозволив мені працювати в столярній майстерні... Правда, мій батько незабаром одбив у мене хіть до таких дурниць. Як оце зараз я тобі, він пояснив, що то для мене не годиться. А батько мій був такий суворий, що з ним годі було жартувати! Пригадую, я розплакався тоді. Та я не був такий упертий, як ти. Послухався батька та й взявся до латини. Щоправда, певне — з мене вийшов би добрий столяр. Але ж я став освіченою людиною. Ви теж матимете освіту, якщо послухаєте мене.

Бідний батько, замість розсердитись, сам геть розжалобився й нервово покусував кінчик цигарки. І подумки я вже жалів, що мій дідусь заказав батькові столярувати. Коли б батько був славнозвісний столяр, то він чувся би щасливим, не те що тепер! Хоч правда й те, що зараз він службовець — ревізор податкового управління.

Досі я роздивлявся візерунки на килимові. Тепер я скинув очима на брата. Мене здивувало його лице. Він був червоний, як жар, очі йому палали, вуста тремтіли.

— Тату! — вигукнув раптом він.— Хочете знати, ким я буду?

Здивований батько видивився на нього.

— Хочете знати, ким буду? —повторив Фюлеп.

— Ким, сину?

— Ковалем!

Батько мало не остовпів.

— Ковалем буду, тату! — Фюлеп виплигнув з-за столу й сміливо заговорив: —Чи знаєте ви, що в школі я завжди думаю, як треба підкувати коня. Та ще думаю про те, як би зробити такий замок, щоб його міг одімкнути тільки той, кого я навчу. З голови не йде мені й залізна огорожа, така-от, як перед колегіумом, та ще така, як ворота на комітатському будинку, де кожна квітка викувана з чистого заліза.

Батько зовсім перелякався.

— Бійся бога, сину, що ти задумав?

— Хочу, щоб ви віддали мене в науку до коваля!

— Ти, сину, краще вивчи на завтра латину, аніж маєш плести таку нісенітницю.

Та Фюлеп затявся. Він підійшов до батька й твердо сказав:

— Ні, тату, я таки буду ковалем!

Збентежено, з гіркотою в голосі батько далі напоумляв сина:

— Але ж тоді ти не будеш службовець, а тільки ремісник.

— Звичайно. Та хай я буду добрий ремісник, аніж кепський службовець.

Батькові на очі набігли сльози, і враз він здався.

— Будь ковалем, сину! Хай на твоє вийде. Та коли набридне тобі молот, то вже годі буде податись до книжки.

— Не набридне він мені, татку! — зрадів Фюлеп.

Через кілька днів він уже працював у кузні Мігаля Тере. Коли я навідався до нього, Фюлеп у шкіряному фартусі бив молотом по ковадлу, аж дзвеніло. І коли з горна вийняли розжарене залізо, що сипало навсібіч сліпучими іскрами. Фюлеп навіть не відвернув замурзане обличчя, на якому цвіла зараз втішна усмішка.

Так і не надокучив Фюлепові молот. Але не став він ремісником. Нині Фюлеп більша людина за кожного з нас. Керує аж тридцятьма помічниками. Викувані за його проектами залізні квіти та слюсарні вироби завжди нагороджуються преміями на всіх світових виставках.